

Załącznik Nr 4
do uchwały Nr XLI/296/10
Rady Gminy Wilczyn
z dnia 26 lutego 2010 r.

KALKULACJA STAWKI ŻYWIENIOWEJ

Nazwa towaru	Cena jednostki/zł	Ilość/gramy	Wartość/zł
OBIAD dla pracownika:			
Warzywa, surówki	2,8	230	1,28
Ziemniaki, makaron, kasza itp.	1,8	200	0,36
Mięso	14,9	150	2,25
Syrop owocowy, kompot itp.	2,95	20	0,11
Koszt posiłku			4,00 zł

Załącznik Nr 5
do uchwały Nr XLI/296/10
Rady Gminy Wilczyn
z dnia 26 lutego 2010 r.

Opieka nad dzieckiem wykraczająca poza podstawę programową obejmuje:

1. czas przebywania dziecka w przedszkolu ponad 5 godzin dziennie tj. od 6⁴⁵ do 8⁰⁰ oraz od 13⁰⁰ do 15⁴⁵. Nie dotyczy dzieci dojeżdżających autobusem szkolnym.
2. koszty zużycia energii elektrycznej, wody, sprzętu, zabawek:
3. koszty utrzymania bazy i warunków socjalno-higienicznych.

	opieka ponad podstawę programową	koszty zużycia energii, wody, sprzętu, zabawek	koszty utrzymania bazy i warunków socjalno - higienicznych
zł	0,80	0,40	0,30
RAZEM: 1,50 zł			

1946

UCHWAŁA Nr XXXVI/242/2010 RADY GMINY MALANÓW

z dnia 2 marca 2010 r.

w sprawie przyjęcia Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Malanów na lata 2010-2013

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późniejszymi zmianami); art. 87 ust 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami) oraz §23 pkt 1 Statutu Gminy Malanów, Rada Gminy Malanów uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Malanów na lata 2010-2013 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§2. Zobowiązuje się Wójta Gminy Malanów do sporządzania co 2 lata sprawozdania z realizacji Pro-

gramu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Malanów oraz przedstawienia go Radzie Gminy Malanów.

§3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Malanów.

§4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący Rady Gminy
(-) Ireneusz Augustyniak

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXVI/242/2010
Rady Gminy Malanów
z dnia 2 marca 2010 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY MALANÓW NA LATA 2010-2013

1. Wstęp

- 1.1. Położenie i krótka charakterystyka gminy
- 1.2. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
- 1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego
  - 2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa
    - 2.1.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego
    - 2.1.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego
    - 2.1.3. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym
3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy
  - 3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków
  - 3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków
  - 3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy
  - 3.4. Krajobraz kulturowy – obszarowe wpisy do rejestru zabytków (układy urbanistyczne, parki kulturowe, parki krajobrazowe)
  - 3.5. Zabytki archeologiczne
    - 3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy
    - 3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej
    - 3.5.3. Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków, łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne)
4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego
  - 4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków
    - 4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków
    - 4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych
    - 4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych
    - 4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla za-

bytków w gminie

- 4.2. Uwarunkowania wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Malanów
- 4.3. Uwarunkowania wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Malanów
- 4.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy
- 4.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz inne określone przez gminę)
6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami
  - 6.1. Gminna ewidencja zabytków
    - 6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych
    - 6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych
    - 6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury
  - 6.2. Edukacja i promocja w zakresie ochrony zabytków
  - 6.3. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego
  - 6.4. Określenie zasobów zabytkowych, które można wykorzystać dla tworzenia np. tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych, organizacji festiwnów
  - 6.5. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami
7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami
8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami
9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Wstęp

1.1. Położenie i krótka charakterystyka gminy

Gmina Malanów jest gminą wiejską, położoną w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego, w południowej części powiatu tureckiego. Powierzchnia gminy wynosi 107,17 km² (10.717 ha) i zajmuje 11,53% powierzchni powiatu. Użytki rolne zajmują 68%, lasy i grunty nadrzewne 27,8% powierzchni gminy. Dominującą funk-

cją gminy jest rolnictwo.

Sieć osadniczą gminy tworzy 19 wsi, w tym 17 wsi sołeckich: Malanów, Kotwasice, Dziadowice, Bibianna, Dziadowice Folwark, Celestyny, Feliksów, Poroże, Stary Czachulec, Skarżyn Kolonia, Grąbków, Rachowa, Żdżenicie, Miłaczew, Miłaczewek, Młyny Miłaczewskie, Targówka, które na koniec 2008 r. zamieszkiwane były przez 6.463 osoby.

Gmina Malanów graniczy:

- od południowego wschodu z gminą Kawęczyn,
- od północnego wschodu z gminą Turek,
- od północy z gminą Tuliszków,
- od zachodu z gminą Mycielin,
- od południa z gminami Ceków i Lisków.

Położona jest w sąsiedztwie występujących z trzech stron obszarów chronionego krajobrazu: od północy „Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu”, od wschodu „Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu” i od południa „Dolina Rzeki Śwędni” w okolicach Kalisza.

Układ komunikacyjny gminy tworzą trzy kategorie dróg: droga wojewódzka nr 470 relacji Kościelec – Turek - Malanów – Ceków – Kalisz, na terenie gminy o długości 9,4 km, drogi powiatowe nr 461, 464, 463, 462, 469, 468, 418 i 408, długości 34 km, a także drogi gminne o łącznej długości 103 km.

Pod względem geograficznym gmina leży w obszarze Niziny Środkowopolskich, w makroregionie Niziny Południowowielkopolskiej, w obrębie mezoregionu Wysoczyzny Tureckiej. Jest to obszar o urozmaiconej rzeźbie, związanej ze zlodowaczeniem środkowopolskim (wschodnia część gminy) i zlodowaczeniem bałtyckim (zachodnia część gminy). Część Wysoczyzny Tureckiej stanowi Wał Malanowski. Wał biegnie z północnego zachodu na południowy wschód, maksymalna szerokość dochodzi do 8 km, natomiast wysokość waha się od 150 do 186 m n.p.m. Stolica gminy, miejscowość Malanów, znajduje się w środkowo-zachodniej części Wału Malanowskiego. W pobliżu miejscowości Paździerowice, na wysokości około 138 m n.p.m., u podnóża Wału Malanowskiego, początek bierze rzeka Kiełbaska - lewobrzeżny dopływ Warty.

Na terenie gminy występują udokumentowane złoża kruszyw naturalnych: piaski i żwiry - eksploatowane dla potrzeb drogownictwa złoża „Miłaczewskie Młyny”, nieeksploatowane złoża „Grąbków”.

Najstarsze ślady działalności ludzkiej na terenach zajmowanych przez gminę sięgają epoki kamienia, dokumentują to badania i znaleziska archeologiczne.

Pierwszym dokumentem, w którym wzmiankowano miejscowość Malanów, jest dokument papieski z 1136 roku, bulla papieża Innocentego II. Dokument ten potwierdzał przynależność tych terenów do ziem biskupów gnieźnieńskich.

W średniowieczu Malanów wchodził w skład klucza uniejowskiego, a od połowy XVI wieku w skład klucza turkowskiego. Aż do czasów rozbiorów, kiedy to 28 lipca 1796 r. władze pruskie ogłosiły deklarację o przejściu dóbr kościelnych, osada stanowiła

własność arcybiskupów gnieźnieńskich. W wyniku II rozbioru Polski w 1793 r. okoliczne tereny dostały się pod panowanie pruskie. W roku 1807 w wyniku działań wojennych Napoleona na krótko znalazły się w Księstwie Warszawskim, natomiast w 1815 r. na mocy ustaleń kongresu wiedeńskiego wschodnia część Wielkopolski wraz z terenami obecnej gminy trafiła do utworzonego Królestwa Polskiego. W 1886 r. tereny gminy administracyjnie należą do utworzonej guberni kaliskiej. W czasie wojen napoleońskich przez Malanów przeszły oddziały armii francuskiej, a podczas powstania styczniowego, na terenie gminy miała miejsce potyczka między wojskami rosyjskimi a polskimi powstańcami, chroniącymi się na miejscowej plebanii.

W czasie II wojny światowej tereny gminy wcielono do Okręgu Rzeszy „Kraj Warty”. Okupant utworzył we wsi Czachulec getto żydowskie, jedno z niewielu wiejskich gett w Europie.

Po wojnie Malanów stał się ośrodkiem handlowym i usługowym. Rozwój gospodarczy gminy opierał się głównie na działalności rolniczej, dopiero powstanie w 1992 r. zakładu produkcyjnego Sun- Garden oraz dalsza działalność gospodarcza spowodowały odchodzenie od rolniczych form zarobkowania.

Gmina Malanów obecną nazwę nosi od 1973 r. Dawniej, w latach 1937-1954, była to gmina Dziadowice, jej siedzibą była wieś Dziadowice. Gminę utworzono w związku z reformą gminną przeprowadzoną na terenie powiatu tureckiego w 1937 r. Jednostka została zniesiona w 1954 r. wraz z reformą wprowadzającą gromady w miejsce gmin. Po reaktywowaniu gmin w 1973 r. gminy Dziadowice nie przywrócono, utworzono natomiast jej terytorialny odpowiednik, gminę Malanów. W latach 1975-1998 gmina administracyjnie należała do województwa konińskiego. Po ostatniej reformie przeprowadzonej w 1999 r., gmina Malanów leży w granicach województwa wielkopolskiego.

1.2. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Nadrzędnym celem Programu opieki nad zabytkami gminy Malanów na lata 2010-2013 jest ukierunkowanie działań samorządu gminnego na poprawę stanu zachowania i utrzymania zasobów dziedzictwa kulturowego gminy. Szczegółowe cele wynikają z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Określone zostały następująco:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,

- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym m.in. sprawy kultury, a więc bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami), która nakłada na gminę następujące obowiązki i uprawnienia:

a) prawo utworzenia przez radę gminy (po uprzednim zasięgnięciu opinii konserwatora zabytków) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej (art. 16),

b) obowiązek uwzględniania w strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 18 i 19),

c) obowiązek uzgadniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 20),

d) obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust. 4),

e) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem oraz powiadomienie o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust. 2),

f) przyjmowanie zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i powiadomienie o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 33 ust. 1 i 2),

g) sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym fi-

nansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego gmina posiada tytuł prawny (art. 71 ust. 1 i 2)

h) prawo udzielania przez organ stanowiący gminy, na zasadach określonych w podjętych uchwałach, dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 81),

i) obowiązek sporządzenia przez wójta gminy na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1).

j) obowiązek sporządzenia i przedstawienia radzie gminy sprawozdania z realizacji programu (art. 87, ust. 5).

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa

2.1.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020” jest dokumentem opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 19 grudnia 2005 r. Uchwałą Nr XLII/692 A/05.

Strategia określa uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa. Ustalenia zawarte w cyt. dokumencie stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, przez co mają bezpośredni wpływ na zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego.

Generalnym celem „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego” jest poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej, skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców. Cel ten będzie realizowany przy pomocy celów strategicznych i operacyjnych.

W celach strategicznych dotyczących dostosowania przestrzeni do wyzwań XXI wieku, określony został cel operacyjny 1.3. „Wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego”. Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski jest czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, ponieważ może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycje w instytucje kultury,
- ochronę dorobku kulturowego,
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu,
- promocję aktywności kulturalnej mieszkańców.

Cel strategiczny zakładający „Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa” ma być realizowany poprzez cel

operacyjny 2.4. „Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu”, którego założeniem jest, iż „Przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe atuty Wielkopolski tworzą szanse na rozwój sektora usług turystyczno-rekreacyjnych. W połączeniu z turystyką biznesową sektor ten ma szanse na znaczny udział w gospodarce regionu. Jest to tym bardziej ważne, iż tego typu usługi generują dużą liczbę miejsc pracy przy stosunkowo niskich nakładach”.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycję w infrastrukturę poprawiającą stan zagospodarowania obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska,
- wsparcie bazy noclegowej i gastronomicznej,
- promocję przedsiębiorczości w tym zakresie,
- wsparcie rozwoju agroturystyki,
- promocję turystyki alternatywnej.

2.1.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego sporządzony na okres perspektywiczny do roku 2020, uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XLIII/628/2001 z dnia 26 listopada 2001 roku.

Plan uznaje, że podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla innych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa. Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto, iż podstawową zasadą kształtowania rozwoju województwa winno być optymalne wykorzystanie szeroko rozumianych uwarunkowań wewnętrznych oraz szans wynikających z uwarunkowań zewnętrznych dla zaspokajania potrzeb mieszkańców i sprawnego funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Z zasady tej wynikają przesłanki znaczące dla ochrony dziedzictwa kulturowego województwa:

1) nie zaprzepaścić posiadanych przez województwo możliwości wynikających z położenia, tradycji, istniejącego potencjału środowiska przyrodniczego, walorów społecznych i gospodarki,

2) chroniąc posiadane dobra, efektywnie je wykorzystywać, a równocześnie w miarę możliwości je pomnażać oraz poprawiać ich jakość.

Zasadniczym celem dla kształtowania polityki przestrzennej województwa wielkopolskiego jest harmonijny, zrównoważony rozwój całego terytorium poprzez poprawę jakości zagospodarowania przestrzennego i wzrost wewnętrznej spójności województwa. Jedną z zasadniczych kategorii, do której sprowadzić można cele zagospodarowania prze-

strzennego województwa jest tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego, które sprowadzają się m.in. do zachowania właściwych proporcji między elementami zagospodarowania przestrzennego i poprawę walorów estetycznych struktur przestrzennych i krajobrazu.

Za główne zasady zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto m.in.

- 1) tworzenie warunków do współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego,
- 2) zachowanie dziedzictwa kulturowego i wpisanie go w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz.

W planie wojewódzkim przyjęto, że w zagospodarowaniu przestrzeni w odniesieniu do ochrony dziedzictwa kulturowego nie powinno się przekraczać następujących wskazań:

1) w obszarach chronionego krajobrazu nie powinno się lokalizować obiektów i urządzeń zakłócających w drastyczny sposób walory kulturowe,

2) ochronie podlegają obiekty cenne kulturowo, wymagające bezwzględnego zachowania dla przyszłych pokoleń oraz ich bezpośrednie otoczenie, w którym nie powinny być lokalizowane obiekty nieprzystosowane architektonicznie i funkcjonalnie,

3) w strefach ochrony konserwatorskiej zagospodarowanie winno odbywać się na warunkach określonych przez służby konserwatorskie,

4) strefy ochrony widokowej (osie widokowe, ciągi widokowe, dominanty przestrzenne, panoramy) powinny być wyznaczone poprzez stosowne zapisy oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Jak już to wyżej wskazano generalnym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest zrównoważony rozwój całego terytorium, łączący w sobie ład społeczny, ład ekonomiczny, ład ekologiczny i ład przestrzenny.

Ład przestrzenny można uzyskać m. in. przez:

1) dobre rozpoznanie prawideł tradycyjnego kształtowania przestrzeni miejskich i zastosowanie ich na nowo; formuła przywracania przestrzeni miejskiej musi uwzględniać możliwości wszelkich kreacji, a nowoczesne budynki o dobrej architekturze nie powinny być traktowane jako niepożądane, ale jako potencjalne wzbogacenie dziedzictwa kulturowego,

2) przestrzeganie wytycznych konserwatorskich w zakresie nie tylko poszczególnych obiektów objętych ochroną, ale również zasad zagospodarowania zabytkowych układów urbanistycznych,

3) „odkrycie” lokalnej architektury wiejskiej i zapewnienie możliwości wprowadzenia tradycyjnych gabarytów, form dachów, detali i rozwiązań materiałowych do obiektów o współczesnych standardach; nurt architektury regionalnej nie może mieć prawa wyłączności, ale powinien stanowić ważny wyróżnik przy kształtowaniu specyfiki lokalnej,

4) ochronę krajobrazu, a w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych

wykluczenie realizacji obiektów, które charakterem (gabaryty, powierzchnia zajmowanego terenu, rodzaj prowadzonej działalności) kolidują z otoczeniem.

Dla kształtowania przestrzeni miejskiej przyjęto m. in. następujące zasady:

1) ochrona dziedzictwa kulturowego, tożsamości i tradycyjnych elementów środowiska miejskiego, takich jak: zabytkowe dzielnice, budynki, dominanty przestrzenne, panoramy, tereny zielone i tereny otwarte; respektowanie zaleceń wynikających z przepisów ochronnych i poszerzenie zakresu ochrony prawnej,

2) wykorzystywanie atutów wynikających z ukształtowania terenu, osi widokowych, dominant przestrzennych, panoram,

3) w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podnoszenie wymogów architektury w stosunku do obiektów realizowanych na obszarach śródmieść oraz w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych,

4) podejmowanie opracowań dotyczących rewitalizacji zabytkowych dzielnic.

Dla kształtowania obszarów wiejskich przyjęto m. in. następujące zasady:

1) ochrona charakterystycznych układów ruralistycznych oraz zespołów sakralnych, pałacowo-parkowych, folwarków, ochrona zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, wiatraków, remiz, szkół, kuźni, młynów, gorzelni i innych elementów specyficznych dla architektury wiejskiej np. kapliczek i krzyży,

2) poszanowanie kształtowanej tradycyjnie różnorodności form osadnictwa wiejskiego w poszczególnych rejonach,

3) twórcze wykorzystywanie wzorców architektury lokalnej przy formułowaniu warunków dla projektowanej zabudowy, odwoływanie się do architektury regionalnej Wielkopolski, preferowanie rodzimych materiałów budowlanych oraz tradycyjnych elementów małej architektury takich jak drewniane płyty, podmurówki z kamienia naturalnego, itp.

Dla kształtowania otwartych przestrzeni przyjęto następujące zasady:

4. zakaz wznoszenia w pobliżu jezior, rzek, kanałów, krajobrazowych punktów widokowych lub na terenach o szczególnych walorach krajobrazowych obiektów budowlanych naruszających walory krajobrazowe i uniemożliwiających dostęp do nich,

5. wprowadzenie zieleni osłonowej wokół istniejących i projektowanych obiektów kolizyjnych w stosunku do krajobrazu,

6. narzucanie ograniczeń w sytuowaniu reklam, wykluczenie ich z miejsc o ciekawej ekspozycji.

Dla kształtowania przestrzeni wokół miejsc cennych kulturowo przyjęto następujące zasady:

1) dostosowanie zagospodarowania do masowego ruchu turystycznego i pielgrzymkowego (hotele, campingi, gastronomia, parkingi, itp.),

2) ograniczenie działalności gospodarczej do nie kolidującej z wiodącą funkcją miejsca, a wspieranie działalności związanej z obsługą turystów czy pielgrzymów,

3) izolowanie tych miejsc od bezpośredniego styku z współczesnym zainwestowaniem, zachowanie niezbędnej otwartej przestrzeni w celu lepszego ich wyeksponowania.

Uznano następujące zasady w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

1) podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa, tj. przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

2) ochrona krajobrazu kulturowego może być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

2.1.3. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym

W Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim, przyjętej w 2007 r., wśród priorytetów i celów rozwoju turystyki w województwie wskazane zostały główne pola strategiczne, w których generują i kumulują się procesy rozwojowe i działalność w dziedzinie turystyki. Wskazane pola strategiczne mają stanowić główne obszary wieloletnich i docelowych działań zmierzających do osiągnięcia celu nadrzędnego w turystyce wielkopolskiej. Do priorytetów rozwojowych zaliczono rozwój walorów turystycznych. Celem strategicznym jest tu podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez lepszą ochronę, ekspozycję i organizację zasobów kulturowych i przyrodniczych. Dwa cele operacyjne odnoszą się wprost do obiektów zabytkowych:

- wytyczenie i zagospodarowanie historycznych tras zwiedzania w centrach zabytkowych oraz przystosowania zespołów rezydencjonalnych i sakralnych do potrzeb ruchu turystycznego o charakterze krajoznawczym i pielgrzymkowym,

- wykorzystanie i adaptacja budowli zabytkowych na turystyczne obiekty usługowe.

Dokumentem w całości poświęconym problematyce związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego jest Wielkopolski wojewódzki program opieki nad zabytkami na lata 2008-2011 przyjęty Uchwałą Nr XVIII/243/07 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2007 r.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków

Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy wpisanych do rejestru zabytków należą:

MALANÓW

KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW. STANISŁAWA BISKUPA
MĘCZENNIKA I ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA, drewn.,
1871-1874 r.

Rejestr zabytków Nr A-36/409 z dnia 23 grudnia
1953 r.

DZWONNICA, drewn., 2 poł. XIX w.

Rejestr zabytków Nr A-37/410 z dnia 23 grudnia
1953 r.

ZAJAZD OB. DOM, mur., 1 poł. XIX w.

Rejestr zabytków Nr A-364/106 z dnia 10 grudnia
1984 r.

MILACZEWEK

WIATRAK KOŹLAK, drewn., 1793 r.

Rejestr zabytków Nr A-365/107 z dnia 10 grudnia
1984 r.

ŻDŹENICE

WIATRAK KOŹLAK, drewn., XVIII/XIX w.

Rejestr zabytków Nr A-366/108 z dnia 10 grudnia
1984 r.

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości
znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków

BIBIANNA

KAPLICZKA, mur., 1927 r.

ZAGRODA NR 14

budynek gospodarczy, mur., poł. XX w.

stodoła, drewn., 1 ćw. XX w.

ZAGRODA NR 56

dom, drewn., ok. 1930 r.

stodoła, drewn., pocz. XX w.

obora, drewn., pocz. XX w.

ZAGRODA NR 62

budynek inwentarski, mur., poł. XX w.

stodoła, drewn., l. 30 XX w.

DOM NR 7, mur.-ruda, k. XIX w.

DOM NR 8, mur.-ruda, pocz. XX w.

DOM NR 24, mur., 1936 r.

DOM NR 29, drewn., ok. 1932 r.

DOM NR 32, drewn., ok. 1930 r.

DOM NR 57, mur., 1935 r.

DOM NR 59, drewn., ok. 1920 r.

DOM NR 65, drewn., 1907 r.

BRODY

KRZYŻ PRZYDROŻNY, żel.-kam., 1909 r.

ZAGRODA NR 10

dom, drewn., ok. 1925 r.

stodoła, drewn., ok. 1925 r.

DOM NR 6, glin., 1925 r.

DOM NR 9, drewn., pocz. XX w.

DOM NR 15, drewn., ok. 1900 r.

CELESTYNY

CMENTARZ EWANGELICKI, k. XIX w.

ZAGRODA NR 3

dom, mur., 1935 r.

obora, mur., 1935 r.

ZAGRODA NR 6

dom, mur., pocz. XX w.

budynek inwentarski, glin., pocz. XX w.

ZAGRODA NR 20

dom, drewn., ok. 1930 r.

stodoła, drewn., ok. 1930 r.

DOM NR 15, drewn., ok. 1928 r.

DOM NR 18, drewn., 1925-1930 r.

DOM NR 19, mur., ok. 1930 r.

DOM NR 22, drewn., pocz. XX w.

DOM NR 26, mur., pocz. XX w.

DZIADOWICE

KAPLICZKA, mur., ok. 1930 r.

DOM NR 47, drewn., 1922 r.

DZIADOWICE – FOLWARK

DOM NR 25, drewn., ok. 1930 r.

FELIKSÓW

ZAGRODA NR 54

dom, drewn., 2 poł. XIX w.

stodoła, drewn., pocz. XX w.

DOM NR 31, drewn., XIX/XX w.

DOM NR 45, drewn., XIX/XX w.

DOM NR 47, mur., ok. 1925 r.

DOM NR 57, drewn., ok. 1910 r.

DOM NR 73, drewn., ok. 1936 r.

GRĄBKÓW

DOM NR 6, drewn.-mur., 1 ćw. XX w.

DOM NR 14, drewn., 1 ćw. XX w.

DOM NR 22, drewn., 1 ćw. XX w.

DOM NR 23, mur.-wapień-cegła, l. 50 XX w.

DOM NR 25, mur.-wapień-cegła, l. 50 XX w.

DOM NR 28, drewn., 1 ćw. XX w.

DOM NR 37, mur.-wapień-cegła, l. 50 XX w.

DOM NR 38, mur.-wapień-cegła, l. 50 XX w.

DOM NR 42, glin., ok. 1925 r.

DOM NR 45, drewn., ok. 1939 r.

KOTWASICE

CMENTARZ EWANGELICKI, k. XIX w.

SZKOŁA, mur., 1 ćw. XX w.

ZAGRODA NR 34

dom, mur. z wapienia, l. 50 XX w.

budynek gospodarczy, glin., 1 poł. XX w.

DOM NR 5, drewn., ok. 1920 r.

DOM NR 10, mur., 1925 r.

DOM NR 11, drewn., ok. 1930 r.

DOM NR 13, mur., ok. 1925 r.

DOM NR 20, mur., 1932-1935 r.

DOM Z CZĘŚCIĄ GOSPODARCZĄ NR 24, mur. z
wapienia, l. 50 XX w.

DOM NR 137, drewn., ok. 1920 r.
DOM NR 139, drewn., k. XIX w.

MALANÓW

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. STANISŁAWA BISKUPA MĘCZENNIKA I ŚW. MIKOŁAJA BISKUPA

kościół, drewn., 1871-1874 r.
dzwonnica, drewn., 2 poł. XIX w.
ogrodzenie z bramą, mur., ok. 1930 r.
plebania, mur., XIX/XX w.
ZESPÓŁ CMENTARZA KATOLICKIEGO
cmentarz katolicki, 2 poł. XIX w.
mur ogrodzeniowy, mur., 2 poł. XIX w.
brama, mur.-żel., 2 poł. XIX w.
KRZYŻ PRZYDROŻNY, mur.- żel., ok. 1925 r.

ul. Południowa
ZAJAZD OB. DOM, mur., 1 poł. XIX w.
ul. Kaliska
DOM NR 14, mur., ok. 1920 r.
ul. Parkowa
DOM NR 3, drewn., ok. 1930 r.
ul. Turecka
DOM NR 12, glin.-mur., ok., 1930 r.

MILACZEW

KAPLICZKA, mur., ok. poł. XX w.
DOM NR 40, glin., pocz. XX w.
DOM NR 42, mur., ok. 1925 r.
DOM NR 49, mur., 1 poł. XX w.

MILACZEWEK

WIATRAK KOŹLAK, drewn., 1793 r.
DOM NR 1, mur., 1927 r.
DOM NR 3, mur., 1 ćw. XX w.
DOM NR 11, drewn., ok. 1930 r.

POROŻE

CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w.
ZAGRODA NR 13
dom, drewn., ok. 1922 r.
stodoła, drewn., 1 ćw. XX w.
ZAGRODA NR 15
dom, drewn., ok. 1920 r.
stodoła, drewn., l. 30 XX w.
ZAGRODA NR 23
dom, mur., ok. 1920 r.
stodoła, drewn., ok. 1925 r.
ZAGRODA NR 28
dom, mur., 1938 r.
budynek gospodarczy, mur., 1 poł. XIX w.
ZAGRODA NR 33
dom, drewn., 1 ćw. XX w.
stodoła, drewn., 1 ćw. XX w.
ZAGRODA NR 63
dom, drewn., k. XIX w.
stodoła, drewn., pocz. XX w.
DOM NR 4, mur., pocz. XX w.
DOM NR 6, drewn., 1 ćw. XX w.

DOM NR 10, glin., 1 ćw. XX w.
DOM NR 20, drewn., 1885 r.
DOM NR 26, mur., ok. 1920 r.
DOM NR 27, mur., 1927 r.
DOM NR 30, drewn., ok. 1910 r.
DOM NR 34, drewn., ok. 1920 r.
DOM NR 61, drewn., ok. 1930 r.
STODOŁA W ZAGRODZIE NR 18, drewn., l. 30 XX w.

STARY CZACHULEC

CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w.
STODOŁA W ZAGRODZIE NR 3, drewn., 1920 r.

TARGÓWKA

DOM NR 21, drewn., l. 50 XX w.

ZYGMUNTÓWEK

ZAGRODA NR 6
dom, drewn., 1930 r.
chlew, glin., ok. 1930 r.
stodoła, drewn., ok. 1930 r.
ZAGRODA NR 22
dom, drewn., 1877 r.
stodoła, drewn., 1929 r.
obora, mur. z kamienia, 1929 r.
DOM NR 2, drewn., 1 ćw. XX w.
DOM NR 3, drewn., ok. 1910 r.
DOM NR 9, drewn., ok. 1935 r.
DOM NR 13, glin., ok. 1920 r.
DOM NR 18, drewn., 1907 r.
DOM NR 21, drewn., 1915 r.
DOM NR 30, drewn., 1 ćw. XX w.
DOM NR 32, drewn., ok. 1930 r.
DOM NR 33, glin., 1 poł. XX w.

ŻDŹENICE

WIATRAK KOŹLAK, drewn., XVIII/XIX w.
DOM NR 54, drewn., ok. 1930 r.

3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy

Zabytki ruchome na terenie gminy Malanów wpisane do rejestru zabytków, to jeden zespół stanowiący wyposażenie drewnianego kościoła, wcześniej parafialnego, p.w. św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Mikołaja Biskupa. Zostały zarejestrowane pod Nr B-111/57 na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 22 października 1997 r.

Wyposażenie kościoła w większości stanowią obiekty barokowe, są to trzy ołtarze z XVIII w., ambona, ławki. Uzupełnieniem wyposażenia są obiekty pochodzące z XIX wieku.

3.4. Krajobraz kulturowy – obszarowe wpisy do rejestru zabytków (układy urbanistyczne, parki kulturowe, parki krajobrazowe)

Na terenie gminy Malanów nie występują układy urbanistyczne i ruralistyczne wpisane do rejestru zabytków. Nie utworzono też parków kulturowych.

3.5. Zabytki archeologiczne

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy

Na terenie gminy Malanów nie ma stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajo-
brazowej

Na terenie gminy Malanów nie zostały zewidencjonowane stanowiska o własnej formie krajo-
brazowej.

3.5.3. Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków, łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne)

Obszar gminy Malanów został rozpoznany archeologicznie w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) w latach 2000-2008 AZP to program badawczy obejmujący swym zasięgiem terytorium całej Polski. Pozwala na dokładne rozpoznanie zasobów archeologicznych. W swych założeniach obejmuje, bowiem kilka etapów badawczych: 1. kwerendę archiwalną w muzeach, instytucjach publicznych i publikacjach, 2. badania powierzchniowe.

Należy jednak pamiętać, że baza danych AZP jest bazą otwartą. Dołączane są do niej ciągle nowe informacje pochodzące z kolejnych badań czy też weryfikacji badań wcześniejszych.

W związku z powyższym dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Na terenie gminy Malanów zewidencjonowano dotychczas 178 stanowiska archeologiczne.

Poniżej zaprezentowano tabelkę prezentującą zasoby dziedzictwa archeologicznego z terenu gminy Malanów z zastosowaniem podziału na fakty osadnicze:

stanowiska o własnej formie krajo- brazowej			cmentarzyska płaskie	cmentarzyska kurhanowe	osady	ślady osadnicze	most	huta szkła	ogółem
dwory	grodziska	Fortyfikacje ziemne	2	0	87	151	0	0	240
0	0	0							

Obszar gminy Malanów, położony jest w południo-
wschodniej części województwa wielkopolskiego, na Wysoczyźnie Tureckiej, na wysokości od 130 m n.p.m. do 180 m n.p.m. Stolica gminy znajduje się w środkowo-zachodniej części Wału Malanowskiego, który stanowi część Wysoczyzny Tureckiej. Wał biegnie z północnego zachodu na południowy wschód, maksymalna szerokość dochodzi do 8 km, natomiast wysokość waha się od 150 do 186 m n.p.m. Na terenie gminy, w pobliżu miejscowości Żdzenice, na wysokości około 138 m n.p.m., u podnóża Wału Malanowskiego, początek bierze rzeka Kiełbaska - lewobrzeżny dopływ Warty. Gleby występujące tutaj są piaszczyste, a w pobliżu terenów podmokłych torfowo-bagienne.

Osadnictwo skupia się głównie na piaszczystych wyniesieniach położonych w pobliżu dolin. Pozostały teren, pokryty glebami gliniastymi był zasiedlany znacznie rzadziej.

Początki osadnictwa na terenie gminy Malanów sięgają epoki kamienia. Z tego okresu pochodzą jednak tylko pojedyncze znaleziska, które trudno jest dokładnie datować.

Z okresu neolitu pochodzą nieliczne ślady osadnictwa przypisywane kulturze pucharów lejkowatych (między innymi osada KPL w okolicach miejscowości Kotwasice).

Na uwagę zasługuje natomiast znaczne zagęszczenie stanowisk kultury łużyckiej (około 1200 -400 r. p.n.e.).

Z tego okresu pochodzą osady zlokalizowane w Kotwasicach, Miłaczewku, Malanowie czy Żdzenicach oraz dwa cmentarzyska łużyckie będące niewątpliwie zapleczem dla tych osad.

Natomiast pod koniec starożytności (schyłek II w. p.n.e. - V w. n.e.) omawiany obszar znalazł się w strefie oddziaływania kultury przeworskiej. Osadnictwo rozwijało się również we wczesnym średniowieczu (VI połowa XII w.).

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych

Z obiektów architektury i budownictwa wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Malanów najlepiej zachowane są obiekty będące własnością kościoła. W nieco gorszym stanie prezentują się zabytki będące własnością prywatną.

Malanów

Parafia św. Stanisława B.M. i św. Mikołaja B. została erygowana prawdopodobnie ok. 1668 r., wchodziła w skład dóbr stołowych arcybiskupów gnieźnieńskich w kluczu uniejowskim. W roku 1668 wybudowano pierwszy kościół parafialny, z drewna sosnowego, który przetrwał do 1716 r. Nowy kościół, również drewniany, kryty gontem, wybudowano w 1716 r. Jego budowniczym był ówczesny proboszcz ksiądz Szczepan Będkowski. Konsekracja tego kościoła nastąpiła w 1731 r. przez sufragana gnieźnieńskiego bpa Franciszka Kraszkowskiego. Kościół otrzymał tytuł św. Stanisława B.M. Te dwa kościoły były zbudowane przy pierwotnej drodze z Turku do Kalisza.

Obecny kościół zbudowany został w latach 1871-1874 przez proboszcza malanowskiego ks. Gerwazego Smólkowskiego i parafian, a dokończony przez ks. Ludwika Służewskiego. Do budowy wykorzystano materiał z poprzedniego kościoła. Kościół jest drewniany, konstrukcji zrębowej, wzmocniony lisicami, oszalowany, na podmurówce kamienno-ceglanej. Dach dwuspadowy kryty blachą. Jednonawowy z węższym trójbocznie zamkniętym prezbiterium, przy nim prostokątne, zakrystia i kruchta. W roku 1989 obiekt został wyremontowany. W 2007 r. zainstalowano system wykrywania pożaru. Stan zachowania dobry.

Dzwonnica pochodzi z XVIII w., a w 1873 r. została przeniesiona na obecne miejsce. Drewniana, zbudowana na planie kwadratu, konstrukcja słupowa, od zewnątrz oszalowana, dach czterospadowy zwieńczony stożkowatą wieżyczką, kryty gontem. 3 dzwony z 1947 r., poprzednie Niemcy zrabowali w czasie wojny. Stan zachowania obiektu dobry.

Zajazd

Budynek pobudowano w 1 poł. XIX w. Do drugiej wojny światowej użytkowany był jako zajazd. Obecnie jako budynek mieszkalny z częścią usługową. Położony jest w centralnej części wsi, przy skrzyżowaniu dróg Turek - Kalisz i Miłaczew - Grzymiszew. Budynek jest posadowiony na fundamentach z kamienia, ściany murowane z cegły na zaprawie wapiennej, tynkowane. Więźba dachowa drewniana konstrukcji krokwiowo-stolcowej. Rzut budynku na planie prostokąta, frontem zwrócony na północny wschód, z sienią od strony południowo zachodniej. Bryła zwarta, jednokondygnacyjna z użytkowanym poddaszem, nakryta dachem naczółkowym. Własność prywatna. Stan zachowania dostateczny.

Miłaczewek

Wiatrak koźlak zbudowany w 1793 r. Budowniczy jest nieznan. Wiadomo, że w 1900 roku wiatrak został przeniesiony z okolic Koła. Jest to budowla drewniana, o konstrukcji słupowej związanej poziomymi ryglami, w płaszczyznach ścian stężenia w postaci krzyżujących się zastrzałów, całość wsparta na centralnie zbudowanej konstrukcji koźła, koźło zaś wsparty na fundamencie z luźno ułożonych kamieni polnych. Obiekt wolnostojący, zbudowany na planie prostokąta w proporcjach zbliżonego do kwadratu, ściany odchylone od pionu do wewnątrz o około 20 cm na wysokości mierzonej od poziomu terenu do okapu dachu, szczyt wysunięty przed lico ściany na zewnątrz, wsparty na dwóch ozdobnie wyciętych zastrzałach, dach dwuspadowy z naczółkiem. Własność prywatna. Obiekt nieużytkowany, w ogólnym stanie dostatecznym, choć wymaga przeprowadzenia remontu.

Żdzeniec

Wiatrak koźlak zbudowany na przełomie XVIII/XIX w. Budowniczy jest nieznan. Przeniesiony do Miłaczewa ok. poł. XIX w., przeniesiony do Żdzeniec w 1905 r., a na obecne miejsce postawiony w 1920 r. Jest to budowla drewniana, o konstrukcji słupowej stężonej w płaszczyźnie ścian poziomymi ryglami i krzyżującymi się zastrzałami, całość wsparta na fundamencie murowanym, ściany szalowane deskami w układzie pionowym. Budowla wolnostojąca, zbudowana na planie prostokąta w proporcjach zbliżonego do kwadratu, ściany nieco odchylone od pionu do wewnątrz, wewnątrz trzypoziomowe, dach dwuspadowy z naczółkiem, po którego przeciwnej stronie trójkątny szczyt wysunięty przed lico ściany wsparty na dwóch zastrzałach. Własność prywatna. Obiekt nieużytkowany, w ogólnym stanie dostatecznym.

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych

Zabytki ruchome na terenie gminy Malanów to wyposażenie drewnianego kościoła p.w. św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Mikołaja Biskupa, z którego 37 obiektów ruchomych zostało wpisanych do rejestru zabytków. Wyposażenie kościoła zachowane jest w dobrym stanie.

Wszelkie prace przy obiektach nieruchomości i ruchomych wpisanych do rejestru zabytków wymagają pozwolenia konserwatora zabytków po uprzednim uzgodnieniu ich zakresu w Delegaturze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie.

4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom. Z każdym rokiem, wraz z rozwojem techniki, intensyfikacją działalności przemysłowej,

gospodarczej, rolniczej rośnie stopień ich zagrożenia oraz pojawiają się nowe.

W myśl art. 6 pkt 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych. Jednak nie może on odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, może bowiem okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych. Należy tutaj przypomnieć, że ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na każdego, kto zamierza realizować nowe zalesienia lub zmianę charakteru dotychczasowej działalności leśnej na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, obowiązek pokrycia kosztów badań archeologicznych oraz ich dokumentacji.

Dużym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są natomiast inwestycje budowlane i przemysłowe (zwłaszcza rozwój budownictwa mieszkalnego i przemysłowego oraz budowa dróg), nielegalna eksploatacja piasek i żwirowni. Istotnym zagrożeniem jest również działalność rolnicza, zwłaszcza intensywna orka.

Do innego rodzaju zagrożeń należy działalność nielegalnych poszukiwaczy. Zagrożają oni przede wszystkim cmentarzyskom oraz stanowiskom o własnej formie krajobrazowej, jak grodziska czy fortyfikacje ziemne oraz pozostałości z okresu II wojny światowej.

Dlatego dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków-Delegatury w Koninie przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych.

Również przebudowa układów urbanistycznych, ruralistycznych i założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółowić

i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwi uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków

a) archeologicznych

Gmina Malanów jest gminą rolniczą, cechuje się dość znaczną lesistością: lasy zajmują blisko 2,8 tys. ha, użytki rolne obejmują 7,4 tys. ha, z czego 79% stanowią grunty orne, 20,5% użytki zielone, a 0,5% sady.

Na terenie gminy eksploatowane są złoża piasku i żwiru.

Strategia Rozwoju Gminy Malanów na lata 2001-2010 przewiduje następujące zadania:

Dokończenie budowy wodociągów w gminie – do 2010

Instalowanie nowych lub modernizacja tradycyjnych źródeł zasilania – do 2010

Modernizacja istniejących dróg – do 2010

Przygotowanie terenów pod budownictwo jednorodzinne i rekreacyjne – do 2010

Realizacja zalesień według programu „Granica polnoleśna dla gminy Malanów” oraz według wniosków indywidualnych właścicieli terenu – do 2010

W celu ochrony stanowisk archeologicznych oraz pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych niezbędne jest uzgadnianie oraz wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich zwartych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

b) nieruchomości

Gmina Malanów nie posiada ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego, będącego prawem miejscowym. Z punktu widzenia ochrony konserwatorskiej jest to istotne zagrożenie dla zabytków nieruchomości. Bowiem ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy jest jedną z czterech form ochrony wymienionej w art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Pozostałe, wpis do rejestrów zabytków, dotyczy nielicznej grupy obiektów, zaś uznanie za pomnik historii lub utworzenie parku kulturowego obecnie gminy nie dotyczy. Brak szczegółowych zapisów dotyczących ochrony zabytków ujętych w ewidencji może spowodować daleko idące przekształcenia przestrzenne, kubaturowe, materiałowe i architektoniczne. Dlatego też inwestycje realizowane w oparciu o warunki zabudowy i zagospodarowania terenu oraz o ustaleniu lokalizacji celu publicznego muszą być każdorazowo uzgadniane z urzędem konserwatorskim.

Tradycyjne budownictwo wiejskie na obszarze całej gminy ulega mniej lub bardziej dynamicznej zmianie, tak w funkcji obiektów jak i w formie. Wiąże

się to z przemianami tradycyjnego wzorca rodziny wiejskiej, zmianami zachodzącymi w lokalnych społecznościach wioskowych. Nowatorskie trendy gospodarowania niszczą lub wręcz eliminują pozostałości dawnej architektury budowlanej, szczególnie drewnianej.

Lata drugiej wojny światowej będące dramatem tak w skali doznań jednostki, jak i grup społecznych, doprowadziły do wyludnienia wielu wsi i przysiółków zamieszkałych przez ludność pochodzenia niemieckiego. Pozostałości tych wspólnot, jakimi są cmentarze, ulegają powolnej i zdaje się nieodwracalnej zagładzie. Istniejące na terenie gminy nieczynne cmentarze ewangelickie we wsiach: Kotwasice, Stary Czachulec, Poroże, Celestyny, to przejaw zaniedbania, degradacji i niezrozumienia ich wartości historycznej. Całkowicie zarośnięte, miejscami trudno dostępne. Zniszczone i zdewastowane nagrobki. Brak zainteresowania zbiorowości lokalnych owymi cmentarzami, nie wynikał ze złej woli, lecz był czymś naturalnym, bo w praktyce nie był nośnikiem integracyjnym grupy.

Sfera uświadamiania sobie wartości historycznej zabytku, reguł i zasad postępowania przy jego renowacji to zagadnienie, które rzutuje w sposób czytelny na prowadzenie prac remontowych. Istotnym zagrożeniem dla substancji zabytkowej jest często brak zrozumienia i wiedzy u części właścicieli obiektów. Momentem wszak najistotniejszym na dzień dzisiejszy są możliwości finansowania prac przy obiektach zabytkowych przez różne kategorie osób i instytucji nimi władającymi, gdzie często realne potrzeby znacznie przekraczają kwoty nań przeznaczane. Dylemat: co zrobić, a co pominąć?, to najczęstszy problem właścicieli obiektów zabytkowych. Swoisty determinizm ekonomiczny, niezbędny w prawidłowo postrzeganej polityce ochrony dóbr zabytkowych, to jednakże warunek szczególny, którego dopełnienie pozwoli mieć nadzieję, iż w czasie rozsądnym do przewidzenia, uda się zrealizować wszystkie zadania związane z rewaloryzacją.

a) ruchomych

Zabytki ruchome na terenie gminy, stanowiące wyposażenie kościoła są właściwie i prawidłowo chronione.

4.2. Uwarunkowania wynikające z „Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Malanów”

Przyjęty przez Radę Gminy w Malanowie Uchwałą Nr XVIII/102/2004 z dnia 29 czerwca 2004 r. „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Malanów” oparty został m.in. na celach i zadaniach wymienionych w Strategii Rozwoju Gminy, które wynikają z potrzeb społecznych, gospodarczych i środowiskowych, tworząc warunki do trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy.

W rozdz. II. „Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu, pkt

11 „Dziedzictwo kulturowe” wymieniono najcenniejsze obiekty zabytkowe na terenie gminy – wpisane do rejestru zabytków (kościół, dzwonnica i zajazd w Malanowie, wiatraki w Miłaczewku i Źdżenicach) oraz wybrane obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków - drewnianą zabudowę mieszkalną, cmentarz katolicki i nieczynne cmentarze ewangelickie – nie formułując w dalszej części wniosków dotyczących wykorzystania zabytków, jako jednego z ważnych elementów podnoszących atrakcyjność gminy, sprzyjających rozwojowi turystyki na jej terenie.

4.3. Uwarunkowania wynikające ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Malanów”

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Malanów” przyjęte zostało przez Radę Gminy w Malanowie Uchwałą Nr XXII/108/2000 z dnia 20 grudnia 2000 r.

Studium jako akt planowania kształtującego politykę przestrzenną gminy wyodrębnia cele, uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego, które doprowadzą do wykorzystania wszystkiego, co cenne i niepowtarzalne dla rozwoju gminy. Należy tu wymienić walory przyrodnicze i krajobrazowe, wartości kulturowe, zasoby materialne i inicjatywy lokalne, jak również warunki wynikające z położenia gminy, jej powiązań administracyjnych i gospodarczych.

W rozdz. II „Uwarunkowania wewnętrzne”, w punkcie 2.8. przedstawiono zasoby środowiska kulturowego. Zamieszczono wykaz obiektów zabytkowych z terenu gminy wpisanych do rejestru zabytków oraz wybranych obiektów będących w wykazie przesłanym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu Delegaturę w Koninie. W Studium zamieszczono wszystkie nieczynne cmentarze ewangelickie oraz nieliczną, drewnianą zabudowę mieszkalną we wsiach Kotwasice i Bibianna.

Poniżej przedstawiono wnioski konserwatorskie.

1. Wszelkie prace (m.in. remonty, rozbudowy, przebudowy, rozbiórki, podziały geodezyjne), zmiany zagospodarowania terenu prowadzone w obiektach wpisanych do rejestru zabytków wymagają zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 27 ustawy o ochronie dóbr kultury – Dz.U. Nr 10, poz. 48 z późn. zmianami).

2. Zmiany zagospodarowania, podziały geodezyjne oraz prace remontowe prowadzone w obiektach podlegających ochronie konserwatorskiej wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

3. Zagospodarowanie nieczynnych cmentarzy wyznaniowych reguluje ustawa z dnia 14 czerwca 1991 r. o zmianie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. Nr 64, poz. 271).

4.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Gmina Malanów nie posiada Gminnego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego. Miejskowe plany dla fragmentów miejscowości, sporządzone głównie na wnioski właścicieli gruntów, obejmują obszary zlokalizowane poza strefami ochrony konserwatorskiej. Ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wynikają z zapisów zawartych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i są każdorazowo uzgadniane z kierownikiem Delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie.

Inwestycje na terenie gminy Malanów wykonywane są na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, które każdorazowo uzgadniane są z urzędem konserwatorskim.

4.6. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej

W czasach wielkich przekształceń środowiska, związanych przede wszystkim z urbanizacją i uprzemysłowieniem, ogromne znaczenie ma zachowanie w niezmienionym stanie terenów mało jeszcze zdegradowanych, gdzie przyroda zachowała wiele z naturalnego uroku.

Gmina Malanów nie została objęta szczególną formą ochrony przyrody i nie jest włączona w system obszarów chronionych, który stanowi układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody. Gminę okalają obszary chronionego krajobrazu: od północy „Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu”, od wschodu „Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu” i od południa „Dolina Rzeki Swędrni” w okolicach Kalisza.

Na terenie gminy lasy są w bardzo dużym stopniu pozbawione roślinności naturalnej, zastąpione przez zbiorowiska synantropijne (tj. utworzone w wyniku działalności człowieka), stąd m.in. dominacja gatunkowa sosny. Obszar gminy charakteryzuje się słabo rozwiniętą siecią rzeczna. Wał Malanowski o przebiegu południkowym stanowi teren źródłkowy i wododział dla zlewni dorzecza Warty i Proсны. Źródłiska cieków: Żabianki i Zimnej Wody (dopływów Proсны) oraz Kielbaski, Rowu Folwarcznego, Pokrzywnicy i Strugi Mikulickiej (dopływów Warty) znajdują się w bliskiej odległości od siebie, lecz po różnych stronach wzgórz Malanowskich. Wododział przebiega przez las w uroczysku Orla Góra oraz wsi: Kotwasice, Żdzenice, Malanów i Przespolew.

Źródłiska rzek położone na terenie gminy są naturalne, często malownicze, z ciekawą i bogatą roślinnością, porośnięte starym drzewostanem.

Teren gminy obejmuje swym zasięgiem trzy leśnictwa: Kotwasice, Cisew (gm. Turek), Czachulec. Podlegają one nadleśnictwu Turek, na terenie które-

go zinwentaryzowano 30 gatunków roślin znajdujących się pod ścisłą ochroną i 17 pod częściową ochroną. Wiele z nich znajduje się również na terenie gminy Malanów, m.in. na obszarach uznanych za cenne przyrodniczo, są to: Bagna „Zimna Woda”, Źródłiska „U Dziedzica” i „Koło Dziedzica” oraz łąka śródleśna i torfowisko „Radziejka” w leśnictwie Kotwasice. W leśnictwach obejmujących swoim zasięgiem gminę, znajdują się również ciekawe obiekty przyrody nieożywionej. Są to ciągi wałów wydmowych, porośniętych głównie sosną i roślinami chronionymi. Świat zwierząt chronionych reprezentowany jest przez dwa gatunki owadów, jeden gatunek chronionego mięczaka, siedem gatunków płazów, trzy gatunki gadów, pięćdziesiąt cztery gatunki ptaków i pięć gatunków chronionych ssaków. Tereny wspomnianych leśnictw nie są zasobne w zwierzynę łowną. Zmniejszyła się w porównaniu z latami minionymi populacja dzika, zajęcy, kuropatw i bażantów, nadmiernie zaś rozwinęła populacja lisa.

Obszary cenne przyrodniczo to w większości pozostało i fragmenty naturalnych ekosystemów, które jednocześnie są miejscem występowania roślin i zwierząt chronionych i rzadkich. Na szczególną ochronę zasługują ginące ekosystemy wodne i tereny wilgotne. Bardzo ważne jest również zachowanie wydm w ich naturalnym kształcie. Do obszarów szczególnej ochrony ekologicznej zalicza się doliny rzeczne, tereny łąk i pastwisk położonych w dnach dolin rzecznych wskazanych do ochrony przed zmianą użytkowania. W gminie zlokalizowane są one głównie w części zachodniej (Zimna Woda, Brody) oraz wschodniej (Młyny Miłaczewskie).

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 26 Wojewody Koninńskiego z dnia 30 października 1997 r. na obszarze gminy Malanów za użytki ekologiczne uznano: oczka wodne we wsiach Rachowa i Dziadowice, bagna we wsi Poroże, źródłiska w Młynach Miłaczewskich i torfowisko we wsi Brody.

Na terenie gminy Malanów zarejestrowano dwa pomniki przyrody, są to: w Celestynowie sosna pospolita o obwodzie 330 cm, wysokości 15 m i średnicy korony 20 m., w Kotwasicach dąb szypułkowy „Bartek” o obwodzie 700 cm, wysokości 18 m i średnicy korony 34 cm.

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz inne określone przez gminę)

1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,

2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,

3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,

4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,

5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,

6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,

7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

6.1. Gminna ewidencja zabytków

6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości

Przepisy art. 22 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakładają na wójta gminy obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków. Dla gminy Malanów wykonano w 2009 r. gminną ewidencję zabytków nieruchomości (znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków) wpisanych i nie wpisanych do rejestru zabytków. Tworzy ją zbiór kart adresowych zawierających podstawowe dane o obiekcie, m.in. położenie, czas powstania, materiał, właściciel, stan zachowania obiektu oraz fotografie. W gminnej ewidencji znajduje się obecnie 129 obiektów zabytkowych. Egzemplarz ewidencji zabytków nieruchomości przekazany zostanie Delegaturze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie. Będzie ona systematycznie uzupełniana i weryfikowana.

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych

I. Zgodnie z pismem przekazanym przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wykonana zostanie w 2010 r. gminna ewidencja zabytków archeologicznych, obejmująca karty stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków i przeznaczonych do wpisu do rejestru oraz karty zespołów stanowisk archeologicznych. Baza informacji o tych stanowiskach będzie systematycznie aktualizowana, zgodnie z informacjami przekazywanymi przez WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Koninie

II. Uzupełnianie i weryfikowanie istniejącej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, oraz na podstawie uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych AZP, zgodnie z informacjami przekazywanymi przez WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Koninie.

III. Sporządzenie elektronicznej systematycznie

aktualizowanej bazy informacji o stanowiskach archeologicznych wytypowanych przez WUOZ w Poznaniu do wpisania do rejestru zabytków, w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy

6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury

Rozpoznanie terenowe i wykonanie inwentaryzacji w postaci kart ewidencyjnych obiektów tzw. małej architektury (kapliczki, krzyże przydrożne). Pomoc przy sporządzaniu wniosków przez właścicieli o wpisanie najcenniejszych obiektów do rejestru zabytków.

6.2. Edukacja i promocja w zakresie ochrony zabytków

- włączenie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę,
- organizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, prezentacja najcenniejszych obiektów zabytkowych i ich historii,
- publikacja folderu prezentującego najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie gminy oraz założenie strony internetowej związanej z tą problematyką,
- udostępnienie gminnej ewidencji zabytków oraz „Programu opieki nad zabytkami Gminy Malanów na lata 2010-2013” na stronie internetowej Gminy Malanów,
- uwzględnienie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu nowych tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych,
- ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania.

6.3. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków,
- merytoryczna pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków,
- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych,
- określenie zasad i możliwości udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków (dotacje) oraz rozważenie możliwości wprowadzenia ulg podatkowych dla właścicieli obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków, warunkowane podjęciem działań zmierzających do ich zabezpieczenia i konserwacji,
- podjęcie próby rozwiązania problemu nieczynnych cmentarzy ewangelickich na terenie gminy.

6.4. Określenie zasobów zabytkowych, które można wykorzystać dla tworzenia np. tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych itp.

Na terenie gminy Malanów projektowane są rowerowe szlaki turystyczne, które przebiegać będą przez najciekawsze pod względem krajobrazowym i przyrodniczym tereny gminy. Na projektowanych szlakach znajdują się najcenniejsze obiekty zabytkowe wymienione w poprzednich rozdziałach.

Na obszarze leśnictwa Kotwasice przygotowujemy jest pieszy szlak ze ścieżkami dydaktycznymi, zaś użytki ekologiczne zostaną wzbogacone o punkty obserwacji ornitologicznej.

Dość liczne pozostałości budownictwa drewnianego, tak pojedynczego jak i w zagrodach, projektuje się przekształcić w siedliska w formie zindywidualizowanej quasi-skansenowskiej osady, dla której tło przyrodnicze w jej naturalnym wyrazie dopełniać będzie wszelkie funkcje, tak rekreacyjne, poznawcze, jak i mieszkalne.

Agroturystyka, dla której wręcz znakomite warunki posiadają niektóre gospodarstwa rolne, to oczywisty atut, również zachęta do korzystania z niewątpliwych uroków poszczególnych zakątków gminy Malanów.

6.5. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami

Z obiektów wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy żaden nie jest własnością samorządu. W związku z tym Gmina nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad nimi. Natomiast działania pośrednie, wynikające z ustawy o ochronie zabytków oraz polityki prowadzonej przez Gminę sprowadzają się do:

- promowania najcenniejszych zabytków z terenu gminy,
- uwzględniania dziedzictwa kulturowego przy sporządzaniu dokumentów planistycznych,
- wspierania poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z ich właściwym użytkowaniem i utrzymaniem,
- kształtowania społecznej potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego (społeczni opiekunowie zabytków),
- edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez:
  - prowadzenie i doskonalenie edukacji na rzecz ochrony zabytków na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych, ze szczególnym uwzględnieniem tradycji lokalnych,
  - popularyzację wszelkiego rodzaju konkursów promujących wiedzę z zakresu szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.

Ważnym zagadnieniem jest ochrona nieczynnych, zaniedbanych i często dewastowanych cmentarzy ewangelickich. Aby przywrócić właściwą rangę tym miejscom wiecznego spoczynku, podjęta zostanie,

w porozumieniu z Parafią Ewangelicko-Augsburską, inicjatywa ich uporządkowania. Do akcji włączona zostanie społeczność lokalna oraz młodzież szkolna, gdyż jej zaangażowanie w odtwarzanie śladów lokalnej historii jest ważnym elementem w procesie edukacyjnym.

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym również na mieszkańców gminy w celu wywołania w nich pożądaných zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów. Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Malanów wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, społeczne, koordynacji i kontroli.

1. Instrumenty prawne:

- programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego,
- dokumenty wydane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
- uchwały Rady Gminy (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zwolnienia i ulgi dla właścicieli obiektów zabytkowych).

2. Instrumenty finansowe:

- środki własne zatwierdzone uchwałą Rady Gminy,
- dotacje,
- subwencje,
- dofinansowania.

3. Instrumenty społeczne:

- uzyskanie poparcia lokalnej społeczności dla programu poprzez sprawną komunikację,
- edukacja i tworzenie świadomości potrzeby istnienia i ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności,
- współpraca z organizacjami społecznymi.

4. Koordynacja i kontrola

- gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania obiektów, prowadzonych pracach remontowych i konserwatorskich,
- utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Gminy w Malanowie zespołu koordynującego realizację poszczególnych zadań wynikających z ustaleń programu opieki nad zabytkami. W skład zespołu wchodzi:

1. Artur Nowicki - przewodniczący
2. Marzena Kornacka
3. Milena Dewicka - Głapa

- wewnętrzne okresowe sprawozdania z realizacji

niniejszego programu.

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wójt gminy zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest Radzie Gminy. Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez radę gminy.

Do wykonania powyższego zadania utworzono zespół koordynujący monitorujący niniejszy program poprzez:

- a) analizę i ocenę przebiegu realizacji,
- b) analizę i ocenę stopnia uzyskanych efektów.

9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Ustawowy obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku wynikającym z prawa własności, użytkownika wieczystego, trwałego zarządu. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie wspomnianych robót jest jej zadaniem własnym.

Wszystkie podmioty zobowiązane do finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków mogą ubiegać się o ich dofinansowanie ze środków m.in.:

I. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami, art. 71-83. Szczegółowe uregulowania w tym zakresie zawiera Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisany do rejestru zabytków (Dz.U. Nr 112, poz. 940).

Program operacyjny DZIEDZICTWO KULTUROWE realizowany jest w ramach 5 priorytetów:

1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych
2. Rozwój instytucji muzealnych
3. Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju
4. Ochrona zabytków archeologicznych
5. Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego

Witryna internetowa: <http://www.mkidn.gov.pl>

II. Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

Ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest Wojewoda Wielkopolski. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 74 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Witryna internetowa: <http://www.wosoz.bip-i.pl/public>

III. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Departament Kultury

W ramach otwartego konkursu ofert na zadania publiczne Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego – ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

Witryna internetowa: <http://www.bip.umwww.pl>

IV. Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Witryna internetowa: <http://www.minrol.gov.pl>

V. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Administracji Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Wydział Funduszu Kościelnego

Dotacje udzielane na remonty i konserwację obiektów sakralnych w zakresie wykonywania podstawowych prac zabezpieczających obiekt (bez wystroju i wyposażenia).

Witryna internetowa: <http://www.mswia.gov.pl>

VI. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Na zadania związane z ochroną i kształtowaniem przyrody.

Witryna internetowa: <http://www.wfosgw.poznan.pl>

Działania o charakterze strategicznym i ponadregionalnym mogą liczyć na finansowanie z Funduszy Unii Europejskiej, m.in.

1) Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którego działalność koncentruje się na różnych dziedzinach, m.in. rozwój turystyki oraz inwestycje w dziedzinie kultury.

2) Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, który zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) stanowi jeden z programów operacyjnych przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach programu realizowanych będzie 17 osi priorytetowych, m.in. 12 - kultura i dziedzictwo kulturowe.

Wymienione źródła finansowania są wskazówką dla właścicieli obiektów zabytkowych. Szczegółowe informacje dotyczące rodzaju finansowanych zadań, uprawnionych wnioskodawców, trybu składania

wniosków, kryteriów oceny i warunków rozliczenia można znaleźć na stronach internetowych instytucji udzielających pomocy finansowej.

1947

UCHWAŁA Nr XXV/206/2010 RADY MIEJSKIEJ W PRZEDCZU

z dnia 4 marca 2010 r.

w sprawie ustalenia stawki procentowej opłaty adiacenckiej

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 146 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 z późn. zm.) Rada Miejska w Przedczu uchwala, co następuje:

§1. Ustala się wysokość stawki procentowej opłaty adiacenckiej z tytułu wzrostu wartości nieruchomości spowodowanej budową urządzeń infrastruktury technicznej w wysokości 20% różnicy między wartością, jaką nieruchomość miała przed wybudowaniem

urządzeń infrastruktury technicznej, a wartością, jaką nieruchomość ma po ich wybudowaniu.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Przedecz.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej
(-) *Jerzy Robaszewski*

1948

UCHWAŁA Nr XLV/220/10 RADY GMINY KRAMSK

z dnia 12 marca 2010 r.

w sprawie zmiany uchwały Nr XXXVIII/164/09 z dnia 21 sierpnia 2009 roku w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zm.) oraz art. 50 ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.) Rada Gminy Kramsk uchwala, co następuje:

§1. W §2 uchwały Nr XXXVIII/164/09 z dnia 21 sierpnia 2009 roku kwotę odpłatności za godzinę usługi w wysokości „9,20 zł” zastępuję się kwotą „12,87 zł.”

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy i Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kramsku.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący Rady
(-) *Marek Lidźbiński*